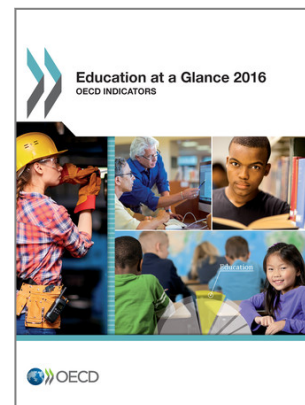

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2016

OECD Indicators

Summary in Estonian

Lugege tervet raamatut: 10.1787/eag-2016-en

Haridus lähivaates 2016

OECD näitajad

Eestikeelne kokkuvõte

Riigid leiavad lisaks avalikule sektorile teisi viise kõrghariduse rahastamiseks

OECD riigid kulutavad keskmiselt 5,2% oma SKTst algtaseme kuni kolmanda taseme haridusele, mis hõlmab nii avaliku kui ka erasektori kulutusi. Kolmanda taseme haridusele, kus kulud õpilase kohta on kõige kõrgemad, on eraldatud umbes kolmandik kogukulutustest. Kulud muudavad kõrgeks kolmanda taseme õpetajaskonna suuremad tasud ning kolmandal haridustasemel aset leidev uurimis- ja arendustegevus.

Selleks et vähendada survet juba niigi piiratud avaliku sektori eelarvele, suunab aina enam riike kolmanda taseme hariduse kulud valitsuselt leibkondadele. Keskmiselt kaetakse 30% kolmanda taseme haridusasutuste kuludest eraõiguslikest allikatest, mis on oluliselt rohkem kui madalamatel haridustasemetel, ning kaks kolmandikku vahenditest katavad leibkonnad enamasti õppemaksude näol.

Mõistes, et kõrge õppemaks võib takistada võimekatel õpilastel kolmanda taseme hariduse omandamist, võimaldavad paljud valitsused õppemakse teataval määral jaotada. Näiteks võivad õppemaksud olla kõrgemad eraõiguslike haridusasutuste õpilastele või välisüliõpilastele või madalamad lühema õppeperioodiga kolmanda taseme hariduse programmide puhul. Õpilaste toetamiseks pakuvad paljud riigid ka stipendiume, toetuseid ning sageli tavalisest soodsamate tingimustega riiklikke või riikliku tagatisega laenusid, et aidata üliõpilastel otseste ja kaudsete hariduskuludega toime tulla. Viimase kümne aasta jooksul on enamikus riikides tõusnud riiklikke või riiklikult tagatud laenusid kasutavate üliõpilaste arv, keda lõpetamisel ootab lisaks diplomile ka võlg.

Sooline ebavõrdsus püsib nii hariduses kui ka mujal

Viimastel aastatel on palju tõestust leidnud sugudevahelise lõhe ümberpöördumine kolmanda taseme hariduses. Selles osaleb naisi küll rohkem kui mehi, ent naised alustavad ja lõpetavad siiski väiksema tõenäosusega kolmanda taseme hariduse kõrgemaid tasemeid nagu doktoriõpe ja sellega samaväärsed tasemed.

Haridusalane sooline ebavõrdsus on ilmne ka üliõpilaste erialades. Naised on jätkuvalt allaesindatud teatavatel erialadel, nagu teadus ja tehnika, ja üleesindatud teistel, näiteks hariduses ja tervishoius. 2014. aastal oli tehnikavaldkonna kraadi omandamas mehi keskmiselt kolm korda rohkem kui naisi ja haridusvaldkonna kraadi puhul jällegi naisi neli korda rohkem kui mehi.

Sooline ebavõrdsus haridusvaldkondades peegeldub ka tööturul ning lõpuks ka teenistuses. Näiteks teenivad tehnikaalade lõpetajad keskmiselt umbes 10% rohkem kui teised kolmanda taseme hariduse omandanud täiskasvanud, aga õpetajakoolituse ja haridusteaduste lõpetajad umbes 15% vähem.

Sooline ebavõrdsus valitseb ka õpetajakutse siseselt. Igal järgneval haridustasemel väheneb naisõpetajate osakaal, kuid kasvavad palgad. Naised on vähema tõenäosusega koolidirektorid, kuigi koolidirektorid on sageli pärit õpetajaskonnast.

Sisserändajad osalevad kõigil haridustasemetel vähema tõenäosusega

Haridussüsteemil on sisserändajate uutesse kogukondadesse ja vastuvõtva riigi tööturule integreerimisel äärmiselt oluline roll. Näiteks need sisserändajatest õpilased, kes olid enda sõnul osalenud esimese taseme hariduse eelse hariduse programmides, saavutasid OECD rahvusvahelises õpilaste õpitulemuslikkuse hindamise programmi (Programme for International Student Assessment, PISA) lugemistestis 49 punkti kõrgema tulemuse kui õpilased, kes enda sõnul nendes programmides ei osalenud. See vahe vastab umbes ühele kooliaastale. Ometi on enamikus riikides sisserändajatest õpilaste osalus esimese taseme eelse hariduse programmides oluliselt madalam kui õpilaste puhul, kellel sisserändaja taust puudub.

Paljudes riikides jäävad sisserändajad oma haridustasemelt kohaliku päritolu isikutele alla. Näiteks on sisserändaja taustaga isikute seas teise taseme ülemise astme haridust mitte omandanud täiskasvanute osakaal suurem. Keskmiselt 37% sisserändaja taustaga 25–44-aastastest isikutest – võrreldes vaid 27% mitte sisserändaja taustaga 25–44-aastastest isikutega –, kelle vanematel puudub teise taseme ülemise astme haridus, ei ole ka ise omandanud teise taseme ülemise astme haridust. Tõendid näitavad ka, et kohaliku päritolu õpilased lõpetavad bakalaureuse astme või sellega võrdväärse programmi suurema tõenäosusega kui sisserändaja taustaga õpilased.

Muud järeldused

Tõusnud on osalemine väikelaste hariduses: aastatel 2005 kuni 2014 tõusis riikides, kus on olemas andmed mõlema aasta kohta, väikelaste hariduses osalemine 3-aastaste puhul keskmiselt 54 protsendilt 69 protsendile ja 4-aastaste puhul 73 protsendilt 85 protsendile.

Kõigis OECD riikides on töötuse määr kutsekeskhariduse omandanute seas madalam (9,2%), võrreldes üldise teise taseme ülemise astme hariduse omandanutega (10,0%).

Aastatel 2005 kuni 2014 suurenes kolmanda taseme hariduses osalevate 20–24-aastaste hulk kõigis OECD riikides keskmiselt 29 protsendilt 33 protsendile. Arvestades sellega, et eeldatavasti omandab 36% OECD riikide noortest täiskasvanutest vähemalt korra enne oma 30. eluaastat kolmanda taseme hariduse, on kolmanda taseme haridusega isikute osakaal kasvamas.

Sageli võtab kolmanda taseme programmi lõpetamine aega rohkem kui selleks teoreetiliselt ette nähtud. Riikides, kus on olemas andmed üksikute üliõpilaste kohta, lõpetab umbes 41% statsionaarses õppes üliõpilastest, kes bakalaureuse- või sellega võrdväärseesse programmi astuvad, oma õpingud nominaalajaga ja 69% üliõpilastest nominaalajast kuni kolm aastat hiljem.

Õpetajaskond vananeb ja amet ei tõmba ligi nooremaid täiskasvanuid. Nendes OECD riikides, mille kohta andmed olemas on, kasvas üle 50-aastaste teise taseme hariduse õpetajate osakaal aastatel 2005 kuni 2014 kokku 24 riigist 16-s. Itaalias ja Portugalis on vähem kui 3% alghariduse õpetajatest alla 30-aastased.

Koolidirektoritel on koolikeskkonna ja õpetajate töötingimuste kujundamisel äärmiselt tähtis roll. Nendes OECD riikides, mille kohta on andmed olemas, tegutses 60% koolidirektoritest enda sõnul selle nimel, et toetada õpetajate koostööd uute õppepraktikate väljatöötamiseks, tagada õpetajate soov oma kutseoskuseid parandada ja aidata neil võtta vastutust oma õpilaste tulemuste eest.

Hoolimata 2008. aastal alanud majanduslangusest on OECD riikides keskmiselt kulutused õpilase kohta kasvanud kõigil haridustasemetel. Aastatel 2008 kuni 2013 kasvasid tegelikud kulutused õpilase kohta alghariduse tasemest kuni teise taseme järgse, kolmanda taseme eelse hariduseni 8% ja kolmanda taseme hariduses 6%. Samas oli finantskriisil otsene mõju õpetajate palkadele: aastatel 2009 kuni 2013 OECD riikides keskmiselt õpetajate palgad külmutati või isegi vähendati neid.

© OECD

Käesolev kokkuvõte ei ole OECD ametlik tõlge.

Käesoleva kokkuvõtte kasutamine on lubatud OECD autoriõiguse ja originaalse väljaande pealkirja mainimisel.

Erinevates keeltes kokkuvõtted on väljavõtted OECD esialgselt inglise- ja prantsuskeelsest väljaandest.

Need väljaanded on saadaval OECD internetipoest aadressil www.oecd.org/bookshop

Täiendavate andmete saamiseks pöörduge OECD Õiguste ja tõlgete üksuse poole avalike suhete direktoraadis aadressil

rights@oecd.org või faksinumbril: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

õiguste ja tõlgete üksus: www.oecd.org/rights

Lugege inglisekeelset täisversiooni OECD iLibrary's!!

© OECD (2016), *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2016-en